

PATER HENRICUS VAN SCHIJNDEL.

Een van de meest bekende leden van de echte Gemertse familie van Schijndel, waarover de hr. M.v.d. Wijst in het vorige nummer van Gemerts Heem, schreef, is de Jezuit Pater Henricus van Schijndel geweest. Zijn vader was Bernardus van Schijndel een broer van Johannes van Schijndel, die, zoals in het vorige nummer is vermeld, getrouwd was met Hendrina Rijndonk en wel in 1822. Genoemde Bernardus werd te Gemert gedoopt op 27 augustus 1800 en trouwde daar op 1 mei 1830 met Johanna van Veghel, gedoopt te Gemert Op 21 december 1800. Bernardus was een wever, woonde aan het Kruiiseind en kreeg daar 5 kinderen, waarvan het derde geboren werd op 9 juli 1835; het kreeg de naam van zijn grootvader Henricus. Reeds in oktober 1845 vinden we zijn naam onder de studenten van de Latijnse school alhier, waar hij in de eerste en tweede klas nummer 1 en in de vijfde en zesde nummer 2 was. Op 28 september 1851 trad hij op 16 jarige leeftijd in de Orde der Jezuiten; hij kende toen Latijn, Grieks en Frans en had gedurende twee jaar Gregoriaanse zang geleerd. Hij was gezond van lichaam en uit een oppassende familie, die het echter, zoals met de meeste wevers in Gemert het geval was, niet breed had.

Gedurende zijn later leven sprak hij nog dikwijls met grote dankbaarheid over Gemert en de Latijnsche school, die hem in de gelegenheid had gesteld om Jezuiet te worden. Zijn kennis van de klassieken, die hij na zijn noviciaat nog verder uitbreidde, was de aanleiding, dat hij na 1854 gedurende vijf jaar aan het Gymnasium te Sittard daarin les moest geven. Met buitengewone ijver en het beste resultaat volgde hij daarna de filosofie en theologie, zodat hij van 1867 tot 1875 zelf de wijsbegeerte en daarna nog vijf jaar godgeleerdheid doceerde aan zijn ordebroeders. Daarbij was hij voor zijn leerlingen een voorbeeld van nauwgezette plichtsbetrachting en bracht zelf in praktijk wat hij zijn leerlingen in de les had voorgehouden.

Zijn grote verdiensten liggen echter vooral in zijn gloedvolle preken en redevoeringen, die hij ontelbaar vele gehouden heeft. Onder de geestelijkheid was hij vooral bekend als een buitengewoon "retraite-pater"; door zijn overtuigend en vlammend woord bewerkte hij, wat voor anderen onmogelijk

scheen; hij electriseerde zijn hoorders en onwillkeurig werd men meegesleept door zijn begeesterd woord. Na vijf en twintig jaar retraites te hebben gegeven, zo verklaarde een van zijn tijdgenoten, bereidde hij ze steeds weer met dezelfde ijver voor als toen hij begon. Geen wonder dan ook, dat de bisschop van den Bosch, Mgr. van de Ven, later verklaarde "aan Pater van Schijndel hebben wij de stichtende ijver onzer geestelijkheid in de jaarlijkse retraites te danken". Men verliet hem beter dan men gekomen was om zich met nieuwe noed te wijden aan de taak, welke men te vervullen had; want er ging een bezieling van hem uit en teruggekeerd in de gewone werkkring handelde men onder de invloed dier bezieling; hij had iets van zich zelf meegegeven. Van hem gold het oude gezegde: het is het hart, dat welsprekend maakt.

In het jaar 1880 werd hij door zijn overheid naar Amsterdam gezonden, waar hem een nieuwe taak wachtte. Er bestond daar een vereniging "Geloof en Wetenschap", die vooral bestemd was voor de studenten van de Universiteit en waarin Pater van Schijndel nieuw leven moest brengen. Hij begreep het gewicht van zijn opdracht, want hij was ervan overtuigd, dat de toekomst van Katholiek Nederland voor een groot deel zou afhangen van de weg, die de Katholieke jeugd zou opgaan. Hij wist, hoe nodig het in de toekomst zou zijn, dat er onder de wetenschappelijk gevormden echt Katholieke mannen zouden zijn, die hun geloof kenden en daarvoor zouden kunnen en durven uitkomen. In korte tijd bracht hij de vereniging tot grote bloei en bijna alle Katholieke studenten traden als lid toe. Zestien jaar heeft hij er voor gewerkt en uit de verslagen blijkt, dat hij vaak als spreker optrad en de moeilijkste vragen grondig behandelde. Voor allen wilde hij een leraar zijn en vriend, van velen was hij de vriend en vertrouwde raadgever, ook nog na hun studentenjaren.

Uit dankbaarheid heeft men van hem een portret laten schilderen door Th. Molkenboer, dat in de vergaderzaal van de vereniging blijft getuigen van de verering, die men hem toedroeg.

Bij al zijn werk schreef hij ook nog voor het tijdschrift "Studiën", dat artikelen bevatte op godsdienstig, wetenschappelijk en letterkundig gebied. Hij publiceerde hierin tussen 1871 en 1876 gedurende de tijd dat hij professor was.

in de filosofie, een vijftal artikelen over de gezagstheorie tegenover het sterke liberalisme van die tijd en over de Katholieke en moderne godsdienstwetenschap. Hij heeft daaraan veel tijd en studie besteed; het zijn artikelen van elk ruim 90 bladzijden.

Dat hij Gemert niet vergat, blijkt uit de moeite, die hij zich gegeven heeft voor de viering van het derde eeuwfeest van de Latijnsche school alhier in 1887. Hij was lid van het feestcomité en een van de grote promotoren van de reunie van oud-studenten, die toen gehouden is. In de plechtige hoogmis van die dag hield Pater van Schijndel de feestpredikatie, waarin hij uitvoerig het nut schetste, dat de school gedurende drie eeuwen voor de Kerk had gehad en zijn dankbaarheid uitte tegenover God en allen, die aan de school gewerkt hadden. Hij sprak langer dan een uur en het talrijk gehoor volgde hem met gespannen aandacht; want hij sprak niet alleen door zijn stem, hij sprak even luid door zijn gelaat en gebaren.

Voor iemand als hij met zulk een onstuimig karakter was het wel eens moeilijk de juiste maat te treffen, ook hij bleef mens bij al zijn vele kwaliteiten; hij moest dan ook vaak tegenwerking en teleurstelling ondervinden. Pater van Schijndel was hiervoor niet ongevoelig maar zijn sterke religieuze overtuiging bewaarde hem voor ontmoediging.

Na dertig jaar van hard werken hadden lichaam en geest veel van hun kracht verloren en het besef van zijn toestand, was voor hem soms een zeer zwaar kruis. Hij overleed op 29 november 1911 te Maastricht en werd aldaar ook begraven. Van zijn 76 jaren had hij er zestig in de Sociëteit van Jesus doorgebracht. Hij is een van Gemerts inboorlingen uit de vorige eeuw geweest, waarop wij terecht trots mogen zijn.

M.H.J. Pennings.

Onze zomer-excursie naar de Ospelse Peen en het Evoluon.

Voor de reis naar de Ospelse Peel en het Evoluon hadden zich slechts dertien leden opgegeven. Circa half tien vertrokken we per bus van de Ehad vanaf Hotel De Kroon. In de Groote Peel, een natuureservaat van circa 900 ha. kan men de Peel nog gedeeltelijk zien in zijn oorspronkelijke toestand.